

Posudek bakalářské práce *Vybrané konstrukce s kategoriálními slovesy fare, dare, prendere a jejich překladové protějšky v paralelním korpusu InterCorp*, kterou předložila KAROLÍNA DUBSKÁ, Ústav románských studií FF UK, ak. r. 2023/2024.

Karolína Dubská si pro svou bakalářskou práci zvolila nesnadné téma, totiž konstrukce s kategoriálním slovesem, jako jsou např. *fare una passeggiata*, a pokusila se některé z nich nahlédnout v kontrastivní perspektivě ve srovnání s jejich českými překladovými protějšky na základě dat z paralelního korpusu InterCorp.

Téma je to nesnadné hned z několika důvodů. Předně proto, že pojmy „kategoriální sloveso“, „nominální predikát“ apod. jsou složité a vyžadují dobrou teoretickou přípravu. Pak je to také proto, že otázka jejich významu, který ve vztahu k prostému predikátu (tj. rozdíl mezi *passeggiare* a *fare una passeggiata*) může být někdy celkem prediktabilní (jde o cosi jako „jednorázovost“), přece jen není snadno uchopitelný a mnoho z konstrukcí má nějaké idiosynkratické užití (to platí např. o *fare un'entrata*). A nakonec je také obtížné analyzovat české protějšky těchto konstrukcí s prostým – ale zcela korektním – předpokladem, že aspektuální nuance (ona „jednorázovost“) se bude do českého překladu přímočaře promítat. Se všemi těmito nároky se Karolína Dubská vypořádala docela obstojně, byť lze v jejich formulacích a analýzách nalézt určité nesrovnalosti, o kterých ještě bude řeč.

Nejprve se ale zastavme u shrnutí základní struktury celé práce, na níž na první pohled zaujme perfektní formální zpracování. Text je totiž *outputem* sazečského programu LaTeX integrovaného ve webovém editoru www.overleaf.com, v němž je k dispozici studentům předem připravená šablona pro závěrečné práce. Není tedy vůbec nutné zastavovat se – jak je jinak časté – u formálních nejednotností v citování, ve stránkování a vůbec v běžné úpravě, již zajišťuje nastavení zmíněné šablony (včetně bibliografie s citační normou ISO 690).

Celý text je rozdělen do pěti přehledných kapitol. Po stručném úvodu nám diplomantka ve druhé kapitole nabízí přehled dosavadní literatury k tématu, který zůstává samozřejmě jen povrchní zmínkou některých přístupů, neboť tématu se věnují i pokročilé teoretické rámce (jako generativní gramatika apod.), jejichž pojmový aparát pro účely práce zas tak podstatný není. Třetí kapitola se věnuje slovesu, čtvrtá podstatnému jménu. V rámci těchto kapitol jsou představeny klíčové pojmy kategoriálního slovesa a predikativního jména, ačkoli tyto stěžejní pojmy trochu zapadají ve zbytečně rozsáhlém pojednání o všech slovesných kategoriích (které tu je nejspíš jen proto, že pro účely práce bude potřebné vysvětlit kategorii času a aspektu, popř. vidu). Pátá kapitola představuje praktickou analýzu českých překladových protějšků, v níž je nejprve stručně představen italsko-český paralelní korpus a pak vybrané konstrukce s kategoriálními slovesy *dare*, *fare* a *prendere*.

Teď k některým bodům, které si zaslouhují určitou pozornost. V celkovém pohledu je v práci tu a tam patrná určitá formulační neobratnost, která je samozřejmě přijatelná, když se diplomantka snaží vlastními slovy prezentovat složité teoretické rámce, které pochopitelně nemůže mít pečlivě nastudované (je to vidět hned v úvodním přehledu o studiích k tématu). O něco méně přijatelné je to však v běžném výkladu jednotlivých pojmů, v němž často chybí logická spojení mezi větami, takže jsou některé věty zvláště kladeny vedle sebe, jako by mezi nimi nebyl vztah (např. na s. 9., druhý odstavec ve větě začínající „Na rozdíl od spojek...“). Této formulační neobratnosti, již si je diplomantka asi dobře vědomá, se snaží uniknout četnými odkazy na sekundární literaturu, z níž přebírá i velmi odborné pasáže, které by jistě stály za vlastní a jednoduchou parafrázi (např. na s. 16 „Kombinovatelnost není univerzální, ale spíše je omezena idiosynkraticky.“).

Pokud jde o praktickou část, která představuje autorčin osobní výkon, neboť zde byla skutečně ponechána napospas vlastní schopnosti analyzovat nalezenou jazykovou materii, i zde shledávám určité nedostatky, jako např. u konstrukce *dare una camminata*, kde je patrné, že si

diplomantka ponechala ve vzorku konstrukcí i příklad, který s tématem vlastně vůbec nesouvisí.

K oběma těmito aspektům mám i konkrétní otázky, na které by měla při obhajobě zaznít přesvědčivá odpověď.

1) V abstraktu práce i později je zmínka o denominálních jménech, které také mají sufix *-ata*. Tato substantiva jsou do značné míry z analýzy vynechána (kromě několika případů). Je asi zřejmé proč, ale bylo by dobré to ještě upřesnit.

2) Z dat z paralelního korpusu – ale i z letmé konfrontace s referenčními korpusy italštiny (srov. např. s. 46) – je zřejmé, že ve skutečnosti nejsou tyto konstrukce tak časté a automatické (jako např. kauzativní konstrukce s *fare*) a že dominuje jen pár typů, jako je *fare una passeggiata*, *fare una telefonata* apod. Nedostatek příkladů se pak projeví v poněkud nešťastné podkapitolce o konstrukcích s *prendere*, kde je diplomantka nakonec nucena plánovanou analýzu tak nějak zahrát do *outu*...

3) Příkladů je skutečně velmi málo, pokud se striktně omezíme na italsko-český paralelní korpus, a proto ani analýza jednotlivých případů není příliš průkazná. Ve všech těchto případech se diplomantka snaží popsat volbu českého protějšku se zřetelem k jeho vidové hodnotě, tj. zda skutečně daný překlad odráží onu semelfaktivnost a zda nikoli. S tím souvisí i opačný dotaz: je z těch několika málo příkladů jasný tento aspektuální význam? Řekl bych totiž, že právě proto, že těch konstrukcí je tak málo a nepředstavují automatickou možnost signalizovat onu jednorázovost, v mnoha případech vlastně není vůbec snadné říci, zda je či zda by byl vůbec nějaký rozdíl mezi *passeggiare* a *fare una passeggiata*.

4) Konkrétní otázky k příkladům.

– Na s. 44, příklad (22) – co znamená, že konstrukce není aspektuální variantou ke slovesu (jde o *entrata*)?

– Jak je to tedy se sekvencí *dare una camminata*?

– Je *dare una bastonata* z deverbálního *bastonare*?

– U některých konstrukcí je ve hře víc prvků než jen kategoriální sloveso a predikativní jméno, to je případ *dare una passata di rasoio* (s. 33), kde „*rasoio*“ je klíčové, ale není nijak v analýze zmíněno. Nejde zde o prostý protiklad *passare* a *dare una passata*.

– Na s. 32-33 (i jinde) se zmiňuje otázka implicitních vět či neurčitých tvarů (že je zde např. infinitiv). Hraje to nějakou roli?

Závěrem bych řekl, že cíle práce, které si diplomantka stanovila, byly v zásadě dosaženy, ačkoli hlubší analýzy nebyly možné zejména s ohledem na velmi malý a jistě nedostatečný vzorek zkoumaných konstrukcí. To je však omezení, které nepramení (alespoň do určité míry) z chybných metodologických rozhodnutí, ale je spíše inherentní současné italštině (jak potvrzuje menší frekvence těchto konstrukcí ve velkých korpusech).

Proto s ohledem na výše uvedené připomínky považuji bakalářskou práci Karolíny Dubské za zdařilou, k obhajobě ji doporučuji a hodnotím ji jako **velmi dobrou**.

V Praze dne 7. června 2024

prof. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce